

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilo Udruženja Jugoslov. Učiteljstva — Poverjeništvo Ljubljana.

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovariša v Ljubljani, Frančiškanska ul. 6.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljatve je pošiljati franko.

Učiteljski Tovariš izhaja vsak četrtek pop.
Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.

Za neorganizirane 40.— Din, za naročnike v inozemstvu 60.— Din letno.
Posamezna številka po 1.— Din.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 1 Din za vsako petit-vrsto. Priloge stanajo poleg poštne se 25 Din.

Telefon uredništva št. 312

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste, če se tiska enkrat 1 Din.
Inseratni davek posebej.
Oznanila sprejema upravništvo lista.

Članstvo ljubljanskega Poverjeništva UJU ima s članarino tudi že plačano naročnino, torej ni treba članstvu naročnine posebe plačevati.

Naročnino, reklamacije, t. j. vse administrativne stvari, je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljskega Tovariša v Ljubljani, Frančiškanska ulica 6./I.

Poštni čekovni urad št. 11.197.

Reklamacije so proste poštne.

Volitve zastopnikov osnovnošolskega in meščanske šolskega učiteljstva v višji šolski svet.

Na temelju razpisa pokrajinske uprave, oddelka za prosveto, s katerim so razpisane nove volitve naših zastopnikov v višji šolski svet, pozivljamo vse tovariše in tovarišice, organizirane v UJU poverjeništvo Ljubljana, da volijo disciplinirano naše kandidate, ki jih je postavil širši sosvet na svoji seji dne 28. decembra 1922 s soglasnim sklepom ob navzočnosti predsednikov oziroma delegatov vseh okrajnih učiteljskih društev.

Vsak volilni upravičenec voli na podlagi naredb po dva zastopnika kot člana in po dva zastopnika kot namestnika.

Širši sosvet je na svoji seji posebno poudaril princip, da je smatrati namestnike(-ce) popolnoma ravnopravnim prvim članom, ker imajo vsak čas pravico vstopiti za svoje člane na seje višjega šolskega sveta in je zato potreba samo sporazuma med članom in namestnikom(-co).

Naša organizacija izvršuje sklep širšega sosveta in določa za razpisane volitve 3 volilna okrožja, zato določa porazdelitev volilnih upravičencev nastopno:

Tovarišice in tovariši okrajnih učiteljskih društev:

Mežiška dolina. Marnberk, Maribor (okolica), Maribor (mesto), Sv. Lenart, Ljutomer, Murska Sobota, Dolenja Lenčeva, Ormož, Ptuj, Slovenjgradec in Kojnc

zapišejo na glasovnice:

Člana: 1. TOMAŽIČ IVAN, nadučitelj v Mariboru.

2. GNUS ANTON, šolski ravnatelj na Dolu pri Hrastniku.

Namestnika: 1. GODEC Marija, učiteljica v Limbušu ob Dravi.

2. MIKLAVČIČEVA JAJA, nadučiteljica v Kranju.

Tovarišice in tovariši okrajnih učiteljskih društev:

Šmarje - Rogatec, Šoštanj, Slov. Bistrica, Gornji Grad, Savinjsko, Celje, Laško, Kozje, Brežice - Sevnica, Krško, Novo mesto in Litija

zapišejo na glasovnice:

Člana: 1. GNUS ANTON, šolski ravnatelj na Dolu pri Hrastniku.

2. JELENC LUKA, ravnatelj meščanske šole v Ljubljani.

Namestnika: 1. MIKLAVČIČEVA JAJA, nadučiteljica v Kranju.

2. WASCHTE ILKA, strokovna učiteljica v Ljubljani.

Tovarišice in tovariši okrajnih učiteljskih društev:

Kočevje, Logatec, Ljubljana (okolica), Ljubljana (mesto), Radovljica, Kranj, Kamnik in Črnomelj

zapišejo na glasovnice:

Člana: 1. JELENC LUKA, ravnatelj meščanske šole v Ljubljani.

2. TOMAŽIČ IVAN, nadučitelj v Mariboru

Namestnika: 1. WASCHTE ILKA, strokovna učiteljica v Ljubljani.

2. GODEC Marija, učiteljica v Limbušu ob Dravi.

Pozivljamo vse tovarišice in tovariše, da izpolnijo svoje glasovnice natanko v zgoraj navedenem redu in da se ravna po točno in vestno po izdanih predpisih in določenih okrožjih ter tako pripomorejo, da se ne izgubi noben naš glas.

Kandidate volimo brez ozira na to, kateremu delu Slovenije pripadajo. Izvo-

ljeni od nas vseh, bodo zastopali tudi v višjem šolskem svetu interese nas vseh! Ker nastopimo na volitvah disciplinirano v interesu ugleda in koristi svojega

Udruženje Jugoslovanskega Učiteljstva v Beogradu, poverjeništvo Ljubljana,

dne 10. januarja 1923.

Rudolf Dostal,
strokovni tajnik.

Mirko Fegic,
glavni blagajnik.

Ivan Dimnik,
urednik »Uč. Tov.«

Razpis volitev zastopnikov učiteljstva srednjih šol in učiteljskega ter meščanskih in ljudskih šol za višji šolski svet v Ljubljani.

Izza dne 1. februarja 1921 posluje v ozemlju Slovenije višji šolski svet v Ljubljani, ki je sestavljen po določilih kraljevske uredbe z dne 23. januarja 1921. (Službene Novine št. 40 iz leta 1921.).

Po členu 10. te uredbe, ki je bila predložena zakonodajnemu odboru ter je v smislu člena 130. ustave za kraljevino Srbov, Hrvatov in Slovencev z dne 28. junija 1921 postala zakon, ker odbor v postavljenem roku o njej ni izdal nobene odločbe, poteče poslovna doba višjega šolskega sveta in članov in namestnikov, ki se v smislu te uredbe imenujejo ali volijo samo za dveletno dobo, z dnem 31. januarja 1923.

Med člani, ki se volijo, sta v smislu člena 2., točke 6., dva zastopnika srednjih šol in učiteljskega in so v smislu čl. 2., točke 7., trije zastopniki učiteljev meščanskih in ljudskih šol. Za te člane se v smislu zadnjega odstavka člena 2. tudi volijo namestniki.

Člen 6. pa določa:

Zastopniki učiteljstva se volijo v dveh skupinah.

Skupina A.

V skupini učiteljev srednjih šol in učiteljskega voli vsak upravičenec enega zastopnika in enega namestnika.

Pravico voliti imajo v aktivni šolski službi na javnih srednjih šolah in učitelji-

stanu in šolstva. smo uverjeni o častni izvolitvi enotne kandidatne liste, ki jo je soglasno sklenil širši sosvet, v katerega imenu izdajamo ta proglas!

ščih nameščeni ravnatelji, profesorji in supleni, za srednje šole in učiteljska usposobljeni telovadni učitelji in učitelji glasbe.

Profesorji in učitelji zasebnih srednjih šol in učiteljskega imajo volilno pravico le, če poučujejo najmanj 14 ur na teden. Za presojanje volilne pravice je merodajen urnik, ki je bil določen ob pričetku šolskega leta, v katero pade volitev. Ravnatelj imajo volilno pravico tudi, če imajo manj učnih ur ali če so pouka prosti.

Izvoljena sta tista dva za zastopnika in za namestnika, ki imata največ glasov.

Skupina B.

V skupini učiteljev meščanskih in ljudskih šol voli vsak upravičenec dva zastopnika in dva namestnika.

Pravico voliti imajo v aktivni šolski službi na javnih meščanskih in ljudskih šolah nameščeni ali šolskim oblastvom pridržani učitelji javnih meščanskih ali ljudskih šol z zrelostnim izpitom, nadalje učitelji na zasebnih meščanskih šolah, ki poučujejo najmanj 18 ur na teden, končno učitelji na zasebnih ljudskih šolah, ki imajo zrelostni izpit in im je poverjen popolni razredni pouk.

Za zastopnike so izvoljeni tisti trije, ki imajo največ glasov. Enako se izvolijo namestniki.

Vadniški učitelji in učitelji meščanskih in ljudskih šol, ki poučujejo začasno

LISTEK.

V.:

„Metodika šole rada.“

(Dr. Jure Turič, prof. viš. ped. šk. v Zagrebu).*

Knjiga je namenjena predvsem kot nekaj priročnik učiteljem osnovnih, meščanskih in nižjih srednjih šol ter ima namen določiti elemente izobrazbe in uči najti gradivo, iz kojega se morejo razviti ti elementi ter sredstva in predvsem način, potem kojega učenec z najmanjšim trudom in v najkrajšem času pridobi in tudi uveljavlja svojo izobrazbo. Teh smotrov pa »Metodika« ne podaja po nikaki šabloni, kajti učiteljevo delo, če hoče biti le trajno in uspešno, mora prilagajati svoje postopanje vedno socialnim in ekonomskim prilikam šolskega kraja, prisojenim in prirojenim posebnostim posameznega učenca in miljeju, v katerem je učenec zrasel. Skratka: glavni pogoj uspeha pri šolskem delu je individualiziranje.

V uvodu, kjer govori pisatelj, o: nalogi pouka v splošnem, kojemu bodi podlaga princip samodelavnosti, poudarja važnost onih psihiških momentov, ki pridejo pri očitani metodi posebej v pošte. Zaznavati (zanjeličivati) mora učenec hoté in samostojno; s pomočjo domiselnosti

(mašte) ustvarjati samostojno sestavljene predstave ki pa morajo odgovarjati resničnosti. Daje se mora potom pouka naučiti otroka, da samostojno in točno misli, t. j. umeti mora določiti posamezne predstave, analizirati in abstrahirati, kombinirati in vstvarjati relacije. Važna je tudi vezba spomina in predvsem način, kako si učenec prisvojeno snov najlažje zapomni; pri tem naj opazi mehanske pripomočke sam. Tu di obliko, v kateri učenec najjasneje in najtočneje izrazi svoje misli, naj poišče samostojno. Pouk mora razvijati v učenca estetični čut («elemente okusa»); interes: empirijski za zbiranje iskustev z domiselnostjo in zaznavanjem, spekulativni za razjasnjevanje, simpatijski za umevanje tujega žitja, socialni za družbo in religijski za umevanje bistev izven tega sveta. Interes navaja k veselju do delu in je predpogoj za razvoj moralnega značaja. Šola upošteva tudi telesno stran: pazi mora na razvoj živčnega sistema, telesno moč; razviti težnjo za zdravjem in močjo, kot predpogojem za uspešno delo v življenju.

Vsebinska izobrazba (Sadržaj obrazovanosti) razvija poglavlje svoboda in samostojnosti kot načina (narodove) človeške eksistence. Duh razvija svojo izobrazbenost (obrazovanost) pod vplivom človeške narave, prirode, družbe, države, lastnega in družbenega življenja. Šola uporablja kulturo in civilizacijo tako, da človeški duh zavestno deluje na razvoj prepričanja, plemenitih naved, elementov osvobođenja, torej

vsebine izobrazbe («dakle sadržaja obrazovanosti»). — Pouk naj zasleduje vedno posebne socialne smotre. Pravilno pojmovani interesi poedinca zahtevajo, da se vsakdo pripravi za oni poklic (posel), za kojega ima največ sposobnosti. Že osnovna šola lahko upoti učenca na njegov bodoči poklic in daje s tem družbi največje ter najprejnejše delavce. — Šola mora naučiti ceniti narodove kulturne dobrine pred tujimi in s tem razvijati v vseh članih naroda isti duh ter iste interese; s tem jih ujedinjuje in daje temelj družabnemu sožitju. To pa je že podlaga za civiliziranje, prilagodenje državni organizaciji, koja omogoča kulturno življenje. Važna naloga šolskega dela je, da učenec državo spozna in jo ceni. — Potrebno je tudi, da je kvaliteta izobrazbe ista za vse člane naroda, kajti takšna socialna in nacionalna vsebina (sadržaj) izobrazbe bo premostila plemenske, konfesionalne, socialne in ekonomske razlike.

V odstavku v metodi podaje pisatelj sliko o razliki med metodo »učenja« in metodo dela iz česar je jasno razvidno njegovo stališče napram stari šoli!

1. Metoda dela stremi za tem, da z malim znanjem čim bolj izvežba in razvije osebnostne sposobnosti in sile; metoda učenja pa gre za čim večjo množino znanja.

2. Metoda dela navaja učenca, da preživi življenje tudi v duševnem delovanju, vzbuja interese za isto, ter razvija osebnost pod vplivom

dela in gradiva. Metoda učenja je redno spremljana z dolgočasnostjo, enoličnostjo, ravnodušjem, ki uničuje interes in ovira šolo ter njen vpliv na notranji razvoj osebnosti.

3. Šola in metoda dela morati paziti na racionalni razvoj celega človeka, telesne in duševne sposobnosti, intelekt, duševnost in uglednost; šola učenja pa pretvori vse v »učenje«, začeniši z veronaukom in poezijo.

4. Metoda dela se ravna po učenčevi sposobnosti in moči na posameznih stopnjah razvoja; šola učenja se na to ne ozira, skrbi samo, da pripomore k čim večjem znanju.

5. Šola, z metodo dela, razvija človeka in ga napravlja sposobnega za delo, bodisi za uporabo gotovega znanja, bodisi za ustvarjanje novega; ona izobrazuje razvija slutnje, obče poglede orijentacije v predmetu; pazi na človekovo osebnost v najjačjem razvoju. Šola in metoda učenja razvija človeka, nagnjenega k učenju, in podvrženega k pasivnem sprejemanju gotovega znanja; šola »učenja« orijentira v knjigah in sistemih, toda ne z vsakdanjim izkustvom, življenjem in vplivom prirode in družbe.

6. Metoda učenja: ali poviša nauk nad življenje, zanemarija osebnost; ali pa ponižuje nauk na sredstvo v šolski prevari, a s tem navaja tudi na prevare v življenju.

7. Metoda dela računa z individualnimi sposobnostmi; metoda učenja dela nasilje tem sposobnostim, bodisi s kaznimi ali nagradami, bodisi z grožnjami in obljubami.

* Glej rubr. »Nove knjige i. dr. publikacije«.

na srednjih šolah in na učiteljskih, volijo v skupini B. Tudi učitelji na posebnih zavodih za gluho-nemce, slepce, za zanemarljivo ali slabo nadarjeno dečo, volijo v skupini B, dokler je šola podrejena nadzorstvu višjega šolskega sveta.

Glasuje se samo z uradnimi glasovnicami, ki jih izda ter s svojim uradnim pečatom opremi oddelek za prosveto in vere pri pokrajinski upravi za Slovenijo. Glasovnice imajo za vsako skupino različno barvo ter nosijo tekoče številke.

V smislu člena 7. razpisnem volitve ter odredbam, da sprejemajo ravnateljstva srednjih šol, učiteljskih in meščanskih šol in vodstva ljudskih šol glasovnice do dvanaestih opoldne dne 22. januarja 1923.

Ob dvanaestih opoldne je volitev zaključena.

Ravnateljstva in šolska vodstva pa morajo volilne imenike in glasovnice tako odposlati volilnim odborom na oddelku za prosveto in vere pri pokrajinski upravi za Slovenijo v Ljubljani, da dosepejo najkasneje do dvanaestih opoldne dne 30. januarja 1923.

Učitelji ki začasno službujejo pri oddelku za prosveto in vere, na višjem šolskem svetu, pri knjigovodstvu deželne vlade, okrajnih šolskih svetih ali drugih javnih uradih in v interesu države delujočih korporacijah, nadalje učitelji, ki so na dopustu zaradi študij, izročijo glasovnice osebno ali jih pošljejo po pošti pristojnemu volilnemu odboru do dvanaestih opoldne dne 31. januarja 1923.

Da smejo izvrševati svojo volilno pravico, morajo naznaniti imena in naslove, oddelku za prosveto in vere, ki jim pošlje glasovnice.

Ob dvanaestih opoldne dne 30. januarja 1923 je sprejemanje glasovnic, predloženih po ravnateljih in šolskih vodstvih in oddanih naravnost po učiteljih, popolnoma zaključeno.

Ravnateljstva, šolska vodstva in posamezni učitelji, ki oddajo svoj glas v smislu ravnokar navedenih določil, morajo poslati volilne imenike in glasovnice priporočeno s povratnim receptom:

1. Oddelku za prosveto in vere v Ljubljani, Bleiweisova cesta, vladna palača, II. nadstropje (volilni odbor za višji šolski svet, skupina A),

ali

2. Oddelku za prosveto in vere v Ljubljani, Bleiweisova cesta, vladna palača, II. nadstropje (Volilni odbor za višji šolski svet, skupina B).

Člani volilnega odbora za skupino A so gospodje:

1. dr. Janko Bezjak, višji šolski nadzornik;

2. dr. Ivan Karlin, okrajni glavar;

3. profesor Ferdinand Marolt, glavni učitelj na državnem moškem učiteljskem v Ljubljani;

4. Josip Osana, prof. na II. državni gimnaziji v Ljubljani.

Člani volilnega odbora za skupino B so gospodje:

1. Engelbert Gangl, višji šolski nadzornik;

2. dr. Ivan Karlin, okrajni glavar;

3. Julij Slapšak, vodja ljudske šole;

4. Franc Škulj, učitelj na IV. mestni deški ljudski šoli v Ljubljani.

Vse druge odredbe, ki so potrebne za pripravo volitev, izda ravnateljstvom

srednjih šol in učiteljskih in okrajnim šolskim svetom predsedstvo višjega šolskega sveta v Ljubljani, ki tudi pošlje potrebno število uradnih glasovnic.

V Ljubljani, dne 3. jan. 1923.

Pokrajnska uprava za Slovenijo, oddelek za prosveto in vere.

Pokrajnski namestnik:
Ivan Hribar s. r.

Pravilnik o postopku pri upokojanju nastavnikov in uradnikov ministrstva za prosveto po členu 95. zakona o glavni kontroli z dne 30. maja 1922.*

Na podstavi člena 95. zakona o glavni kontroli z dne 30. maja 1922. »Službene Novine« št. 125 z dne 10. junija 1922. predpisujem po svoji odločbi S. N. br. 13.194 z dne 7. septembra, po pristanku gospoda ministra za finance D. R. br. 126.888 z dne 7. septembra 1922 in na predlog odredene strokovne komisije za reguliranje upokojanja nastopno:

Člen 1.

Kdor prosi za upokožitev, mora predložiti ministrstvu za prosveto prošnjo z vsemi listinami o svojem službovanju, na katerih podstavi prosi za upokožitev. Vse listine mora predložiti v izvirniku in še v dveh vernih prepisih brez taks.

Člen 2.

Finančni referent dotičnega oddelka pri ministrstvu za prosveto vroči prošnjo z vsemi prilogi vred statističnemu odseku ministrstva za prosveto, da primerja listine s prošilčevim službenim listom, ugotovi netočne navedbe ter jih uradoma popravi, zahteva nove potrebne listine in overi, ko vse te podatke pregleda in potrdi, prepise listin ter vrne izvirnike prošilcu, potem pa izdela na podstavi dokumentiranih podatkov prepise vseh listin, priloživi rešitev o prošilčevi upokožitvi za podpis ministra za prosveto ali njegovega pooblaščenega organa.

Izvirnik rešitve se priloži k aktom za glavno kontrolo in na njeni podstavi se izda razpis za prošilčevo razrešitev od aktivne službe in potrdilo za prošilca: o priznanih službenih letih, vstevnih za pokojnino, o poslednji plači, o vsoti pokojnine, ki mu pripada, in o dnevu razrešitve od aktivne službe po členu 117., odnosno 119. To potrdilo mora kot pristojen podpisati minister za prosveto ali njegov pooblaščen organ ter ga izdati prošilcu: s prepisom tega potrdila pa se mora obvestiti glavna kontrola po šabloni glavne kontrole.

Člen 3.

Prepisi vseh listin v enem izvodu se položijo v arhiv statističnega odseka, njih drugi izvod s prošnjo za upokožitev, s prepisom rešitve o prošilčevi upokožitvi, s prepisom potrdila o priznanih službenih

* Razglašen v »Službenih Novinah kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca« št. 257, izdanih dne 16. novembra 1922.

** Uradni list pod št. 248 in št. 112.

letih, vstevnih za njegovo pokojnino, o poslednji plači, o vsoti pokojnine, ki mu pripada, in o dnevu razrešitve od aktivne službe, pa se vroči računovodstvu ministrstva za prosveto, da iznova vse izračuna na podstavi podatkov iz statističnega odseka in listin ter sestavi pokojninsko listo (razpredelnico).

Ko računovodstvo vse to izvrši, vroči vse akte glavni kontroli v pregled.

Člen 4.

Glavna kontrola pregleda na podstavi člena 95. svojega zakona vse akte ter poda svoje pripombe, če jih je kaj; če jih ni, vrne s to pripombo akte ministru za prosveto, finančni referent dotičnega oddelka v ministrstvu za prosveto pa izdela na podstavi vsega naloga za ministra za finance (za generalno direkcijo državnega računovodstva) s prošnjo, naj se otvori kredit in prične izplačevanje pokojnine. Ta dopis podpisuje minister za prosveto, odnosno njegov pooblaščen organ, kot nakazovalec prve stopnje, dopisu pa se prilože vsi akti, ki ostanejo potem v arhivu ministrstva za finance.

Ta pravilnik naj se razglasi v »Službenih Novinah« ter z razpisom priobči vsem pokrajinskim upravam v kraljevini, nadalje direktorjem, oblastnim inšpektorjem, šolskim nadzornikom in upraviteljem vseh šol v Srbiji, Črni gori in Vojvodini.

V Beogradu, dne 6. nov. 1922.

Minister za prosveto: Sv. Prbičević s. r.

Vestnik meščanskih šol.

—c Doklade za učiteljstvo meščanskih šol? Listi so prinesli poročilo, da je finančni minister dovolil 9 milijonov kron za draginjske doklade učiteljstva meščanskih šol v Sloveniji. Da ne bo nesporazumljenja, da je to kakšna nova doklada za učiteljstvo meščanskih šol, naj služi sledeče pojasnilo: Državni proračun izdatkov za prosveto v Sloveniji je pomanjkljiv in dovoljeni krediti za razne postojanke nezadostni. Tako znaša dovoljeni kredit za draginjske doklade učiteljstva meščanskih šol v Sloveniji 738.139.50 Din, faktična potreba pa 1.628.630 Din. Dovoljeni kredit bi bil v januarju izčrpan in brez povečanja tega kredita učiteljstvo meščanskih šol ne bi dobilo draginjskih dokladov za celi mesec januar, temveč samo do tistega dneva, do katerega zadostuje kredit. Zato se morajo ti krediti s posebnimi odloki finančnega ministra povečati. To se je zgodilo novembra za ljubljansko gledališče (1 milijon kron), koncem decembra pa za meščanske šole in še enkrat za gledališče (skupaj 9 milijonov kron). Isto se bo moralo ponavljati v bodočih mesecih za druge šole. To torej niso nove doklade, ampak navadne draginjske doklade, kakor jih imajo vsi državni uslužbenci. Izplačilo teh dokladov učiteljstvu meščanskih šol se je omogočilo s povečanjem tozadavnega kredita.

Iz Jugoslavije.

— Kljub izjavi tov. L. Jelenca na seji širjega sosveta v zadevi zastopstva ravnatelja Humeka na zadnji seji višjega šolskega sveta se namenoma zlobno vzdržuje neresnična država in se razširjajo celo vesti, da je naš list poročal neresni-

co. Izjavljamo, da bomo proti zlobnim razširjevalcem teh vesti nastopili z največjo brezobzirnostjo in bomo razširjevalce lažljivih vesti postavili pred javnost. Apeliramo na kolegialnost ravnatelja Humeka in ga pozivamo, da sam izjavi in napravi konec razširjenju teh neresničnih vesti in operiranju s takimi podlimi sredstvi.

— Vse one, ki v.d.j.o v našem donatisku članka »Poziv inteligenci« iz »Kmetijskega lista« kak političen akt, moramo potolažiti in jim pomiriti nepotrebne skrbi. Stojimo slei kakor prej dosledno na stališču zasledovanja svojega zgolj kulturno-prosvetnega programa in zato smo ponatisnili tudi ta članek le zaradi orientacije v narodno-prosvetnem delu ter izključno zaradi tega članka. — Enako moramo izjaviti, da donatisk članka »Dajte nam kmetijsko naobrazbenega učiteljstva ni naperjen proti nikaki osebi in smo bili daleč odstranjeni od tega pri donatisku. Vemo, da vrše tozadevno sedanje učne osebe na učiteljskem v polni meri svojo dolžnost v smislu predpisov in po sedanjih predpisih pouka in ustroju učiteljskega. Stojimo zgolj na principelnem stališču reforme učiteljske, pri čemer seveda tudi ni izzet pouk v narodno-gospodarski smeri, zaradi česar je bil za nas članek aktualen ter vidimo v njem zatorej le kritiko sistema in ne oseb.

— Novi predpisi za upokožitev. V današnji številki prinašamo novo odredbo glede predpisov za sestavo prošnji in postopanja glede upokožitve. — Predpisi so zelo, zelo birokratični in bodo sigurno velika cokolja pri upokožitvah, zato jih ne moremo pozdravljati.

— Ker mnogi ne vedo, kam je pošiljati obveznice 7% drž. posojila kot darilo »Učiteljskemu konviktu«, sporočamo, da zadošča naslov: »Društvo za zgradbo Učiteljskega konvikta« v Ljubljani, Učiteljska tiskarna.

— Nov projekt zakona za ljudske šole. Listi poročajo sledečo vest, o katere istinitosti pa še do danes mi nimamo poročila: Ministrstvo prosvete je po poročilih beografskih listov imenovalo posebno komisijo, ki ima nalogo, da izdela nov osnutek zakona za ljudske šole.

— Poziv tovarišicam! Društvo slov. učiteljic v Ljubljani se je zavezalo prispevati za »Dečji dom« 10.000 K, da slovenske učiteljice ne zaostanejo za drugimi darovalci in se oddolže, da po svojih skromnih močeh pripomorejo k uresničenju te prepotrebne ustanove. Ker pa društvena blagajna ne premore take vsote, (članice je malo, članarina nizka) se je na zadnjem občnem zboru sklenilo nabirati razne predmete, predvsem ročna dela in jih potem razprodati. Treba je seveda vzajemnega sodelovanja vseh tovarišic, da zberemo omenjeno vsoto. Ako daruje vsaka vsaj en predmet, še tako skromen in neznamenit, ki jih morda leži doma nerabljen, mogoče jih ima več takih — vse je dobrodošlo. Lahko nabira darove tudi drugje — ali jih izdelajo šolski otroci, ki pod spretnim vodstvom marsikaj zmorejo. Samo dobre volje je treba in šlo bo! — Razprodaja se bo vršila 1. v velikonočnih počitnicah — 2. ob sklepu šol. leta. Naj se torej blagovolijo vpoštevati ta dva roka pri pošiljanju prispevkov, ki se tudi lahko osebno oddajo. Naslov: Gdčna. Marija Meško, učiteljica žen. roč. del na I. mestni dekl. meščanski šoli v Ljubljani.

Principi metodike dela:

1. Delo bodi uravnano po začetni zavesti učenčev; njegov duh se mora najprej zamisliti v predmet pouka, da ga prisvoji popolnoma, jasno in trajno, a potem mora stremeti za vstvarjanjem svestnih pojavov pod vplivom tega novega faktorja.

2. Učenec mora za časa pouka živeti od občutkov, (osjećajev) čustev, teženj, sklepov, izvrševanja sklepov (smotrenih predstav), koje so v zvezi s predmetom pouka, ker je to pogoj, da njegov duh stvari in trajno obdrži dotični predmet (obrazovani element). Zato mora najti učitelj oni del otrokovega iskustva, potrebo, željo, na podlagi katere pouk razvije svoje delo, da prenese predmet v sfero učenčevih interesov, a potem vse uravnava tako, da skuša učenec sam vse opaziti, da išče misel, pomoč, kretnjo roke, smisel pojasnjevanja, in ko vse zbere, tedaj začuti potrebo, da stvari svojo sodbo na podlagi novih doživljajev in pojavov.

3. Učitelj mora paziti na razvoj posameznih dejanj, navad in svojstev, ki so del človeške izobrazbe, da more tako oceniti stopnjo relativne dovršenosti v posameznem učencu. Posebno se mora pri tem paziti na stopnjo razvoja sledečih duševnih zmožnosti: pozornosti, domiselnosti, spomina, pravilnega gibanja rok, vstvarjanja analitičnih in sintetičnih sodb in sklepov, razuma domiselnosti, pozorovanje svoje zavesti, tuje, družabne, originalne asocijacije in

vstvarjanja. Metodika posameznega predmeta mora na to navajati, a pouk in pomoč učencu pri samostojnem delu daje priložnost za to delo. (To točko je pisatelj že obširneje obdelal takoj na 2. strani knjige, kjer govori o razvoju in vpoštevjanju duševnih zmožnosti.)

4. Učitelj mora vedno paziti na stanje cellega razreda in na posameznika v vsakem času pouka: čilost, zanimanje, razpoloženje; utrujenost, nerazpoloženje. (Odmor, razvedrilo, itd.)

Posebnost »Metodike« je tudi način polaganja izpitov. Glavni letni izpit je delo samo, katero naj odloči, ali je učenec sposoben za nadaljnje delo. Izpit se vrši kot delo, ne kot reprodukcija znanja. Uveriti mora učenca, da napreduje v svojem delu. Koncem vsakega šolskega odseka mora izpit ugotoviti za katero vrsto pouka je učenec sposoben. Izpit se nadalje uravnava tako, da dela učenec sam na nepoznanem gradivu in samostojno, v kolikor se je izvežbal na dosedanjem gradivu. (N. pr., določiti razliko med dvema rastlinama po stopnji sličnosti; najti po primerjavi gramatikalno pravilo.)

Novost za sedanjí šolski sistem pri nas in v Srednji Evropi sploh nam prikazuje tudi šolska organizacija. Pouk naj si navzame značaj igre. Izbrano gradivo, način in mera bivanja v šoli ter metoda morejo dati pouku značaj igre. Prva stopnja igranja traja približno do 10. leta in jo dete preživlja nekako podzavedno, brez kake zunanje kontrole. Pri tem se predvsem razvijajo telesni organi, pa tudi domiselnost,

mišljenje, presojanje. Druga stopnja igre pa traja nekako do 12.—14. leta in ji postanejo glavni predmet zunanji objekti in pojavi. Igra pospešuje na prvi stopnji zlasti zmožnost pri delu, druga stopnja pa posreduje mnogo za pridelovanje konkretnega znanja. Otrok uplete med domače igranje ono, kar se je naučil v šoli. Domače vaje pa se ne smejo pretvoriti v prisilno ali nagrajeno delo. Vsi predmeti se ne pretvorijo enako uspešno v igro, n. pr. tuji jeziki. — Predmeti igranja v prvem »odseku« pouka ne izhajajo iz neposrednega iskustva; zato se imenujejo analitični pouk, ker samo analizira iskustvo in kar najde gotovega, na tem vežba telesno delo čustva (osjećanje) in ostalo duševno delo.

Vsa snov se mora koncentrirati po posameznih izobrazilnih elementih (elementata obrazovanosti), a ti morajo biti med seboj skladni in izbrani iz vseh panog pouka.

V šoli dela (delavni šoli) dela učenec hote, ker mu je ucepljena zavest, da to potrebuje za življenje, v šoli »učenja« radi ocene. (Že navajal parkrat.) Nato omenja šolo za poljedelsko mladino, (traja 3—4 leta), šolo za mehanične duševne delavce, to je srednja ali takozv. meščanska šola. Strokovno izobrazbo, strokovne šole ali tečaje.

Vsak predmet mora priti vsak dan na vrsto, tudi mehanične vaje so potrebne.

K organizaciji šole spada še vprašanje šol za žensko mladino. Socialni interesi in bodočnost naroda zahtevajo, da šola razvija deklarirano harmonično moč, sposobnost, sploh vsa duševna in telesna svojstva, kakor to zahteva njen naravni poklic: materinstvo.

Disciplina v šoli naj vzdržuje samo igro in delo ter zrela in razborita uvidevnost vseh učencev in učiteljeva avtoriteta. Rušijo disciplino predolgo in prenaporno delo, množina učencev, tesni prostori in druge neudobnosti; dalje nasilnost učiteljeva in vsi predpisi, ki omejujejo svobodo samo zaradi vnanjega, formalnega šablonskega reda. Učitelj in organizacija učencev varujejo disciplino in določajo kazni, ki pa ne smejo biti take, da izzovejo odpor, temveč uvidevnost in poboljšanje. — Tudi šolski prostori se morajo prilagoditi načinu pouka, oziroma dela, tako da se pouk vrši nekako v oddelkih in je nerazdeljen.

Glavna vsebina knjige je metodika posameznih predmetov, ki jih razvrsti pisatelj sledeče: jezikoslovje, zgodovina, zemljepis, tuji jeziki, biologija, kemija, mineralogija in geologija, fizika, računstvo, geometrija, risanje, ročno delo, početni stvarni pouk, nauk o človeku, čitanje in pisanje, gimnastika, petje.

Pri vseh predmetih najprej zgovinski pregled razvoja dotičnega predmeta ter prehaja nato k analizi predmeta v osnovni, nižji srednji in meščanski šoli; našteva učne pripomočke, za-

— **Upokojenje iz leta 1919.** ki še ni so prevedeni na dinarske pokojnine, opozarjamo na sledečo informacijo, ki smo jo prejeli iz Beograda: Zadeva še ni rešena, kakor so nekateri poročali, da je že 25. septembra pr. l. rešitev dospela v Ljubljano, temveč je še pri finančnem ministru in kakor izgleda, še ne bo tako kmalu rešena. Posredovati bi morali poslanci, ki pa sedaj več mesecev ne bodo prišli do besede. Podrezati bo treba tudi po osrednji upravi UJU, v kar bo pa zopet treba dobiti štev. akta pri viš. šol. svetu in ga potem zasledovati. — Opozorjamo na to vest vse prizadete tovariše, da najprej javijo imena vseh prizadetih in se napravi potem skupno akcijo s strani organizacije.

— **† Joško Bergant.** Nagle smrti je umrl nadučitelj na Grosupljem Joško Bergant. Pokojnik je bil vzoren in izredno simpatičen tovariš. Pogreb pokojnika se je vršil v ponedeljek dopoldne. — Zaostanim naše iskreno sožalje!

— **Odlikovana sta z redom Sv. Save** V. reda Anton Černivec, ravnatelj učiteljskega v pok. in Dragotin Humek, ravnatelj meščanske šole v Mariboru.

— **Za Jugoslovansko Matico** je poslal nadučitelj Ivan Mohorko 1000 rabljenih znamk, ki jih je nabral v šol. Posnetanja vredno!

— **Počitniški izlet.** 30. decembra pr. leta se je vršil v hotelu »Tivoli« I. sestanek, na katerem je bilo kljub dežju zbrana precej učiteljska. Sklicatelj tov. Mrovlje je pozdravil navzoče, imenoma zastopnika UJU tov. Petriča in pojasnil namen tega sestanka. (Učit. Tov. 23. novembra 1922.) Po raznih debatah se je sklenilo, da se o tem izletu obvesti vsa okr. učit. društva in izlet naj pride pri prvem zborovanju na dnevni red. — Soglasno je bil izvoljen pripravljalni odbor: Tov. S. Mrovlje, Vel. Lašče, načelnik; odborniki za Ljubljano: Tov. Franketova in Fabjančič (I. m. d. l. j. š.). Za Prekmurje: Tov. Minkuš (Bogojina - Dubrovnik). Za Maribor: Tov. Pirc (deška m. šola, Maribor). — Končno se je sklenilo, sklicati sestanek o velikonočnih počitnicah. — **Tov. preds. okr. učit. dr. prosim, da naj pride izlet pri prvem zborovanju na dnevni red.** — Da ne bo preveč stroškov in pisarij, se naj javijo tov.(ice) za izlet po čl. posameznega društva in ti pošljejo seznam udeležencev na moj naslov. To nalogo so prevzeli tov.(ice): Seme, Ljubljana; Lebanova, Konjice; Zalar, Belokrajina; Minkoš. Murska Sobotica; Pirc, Maribor; Legiševa, Kamnik; Lebanova, Ormož; Mrovljetova, Ptuj; Bačič, Slovenj Gradec. V ostalih učit. društvih naj prevzame to delo tov.(ice), ki se zanima za izlet. Načrt izleta se naknadno naznani! Število udeležencev naj se mi javi najkasneje do 1. marca. Vse tozadevne predloge in pojasnila naj se pošiljajo istotako na moj naslov. — Za pripr. odbor: **Slavko Mrovlje, Vel. Lašče.**

Naše narodno prosvetno delo.

Šolski odri in pevski zbori.

— **po Šolski oder:** Dne 1. decembra proslavila je šola v Hotizi narodni blagdan s šolsko prireditvijo. Otroci so izvajali poedine točke programa z veseljem in navdušenjem. Posebno je uspela deklama-

cijska osnovna metoda. Pri vseh predmetih poudarja koncentracijo, princip samostojnega dela. Veliko važnost polaga zlasti na jezikovni pouk, katerega glavna naloga bodi vzbujanje narodnega čuta in duha uvaževanje narodnih vrednot pred tujimi. Zato naj se s pravilno metodo zainteresira učenca za lepoto materinega jezika. Navaja vse metodične podrobnosti, ki so skler skrbno izbrane in premišljene, toda nikakor ne nove, kar velja tudi za druge predmete, kakor tudi za uvodne misli, ki tvorijo nekako podlago in navodilo za delo in pouk v takozvani delavni šoli. Vse to nam je že podal nepreregljivi pedagog Fröbel, ki je vedno poudarjal princip samodelavnosti v šoli. Tudi parola »igra kot pouk« ni nova; že njo so se pečali poleg Fröbla mnogi moderni pedagogi na pr. Fellner, Dunaj, ki pravi: »Oni pedagog si bo stekel največ priznanja, ki bo z uspehom spremenil šolski pouk v igro.«

Nekoliko premalo jasno je načrtana v Uvodu organizacija šole, zlasti če jo primerjamo nato z »metodo« predmetov; kajti učitelj, ki je vajen današnje šole »učenja«, bo težko ustvaril tako temeljito spremembo v šoli, kot je potrebna, če naj pokaže trajen uspeh. Vsekako pa bo knjiga dobro služila zlasti začetnikom in je priporočljiva že iz tega stališča, ker vsebuje mnogo modernih misli in naziranj, se ogiblje malenkostne ozkosrčnosti ter zlasti pobija vsako šablono, na kateri današnja šola precej boleha.

cijska: »Ujedinjenje« in »Domovina«. Lepo je zapel otroški zbor »Naprej zastave Slave«. »Bože pravde« in »Lepa naša« in dr. Igra »Zapeli vec« je bila precizno in prav srčkano odigrana. Otroci so imeli s prireditvijo obilo zabave in veselja.

— **po Na Barju.** Dne 17. decembra so barjanski fantje in dekleta priredili na tuk. šol. odru domačo veselico. Izvajale so se pesmi mešanega in moškega zbora. Ko se je izvajal Adamičev: Vasovalec, se je marsikateri čudil kako je mogoče, da kmečka grla uberejo tako ubrano in pravilno. Končno se je vzpizorila burka: Bratranec. Igralci so igrali tako izborno, da bi lahko marsikateri tuk. kmečki talent (posebno Lizika) se kosal z mestnimi igralci. Videlo se je, da je Barje zavedno in vztrajno, ter lepo sledi kulturnim iniciativam tuk. učiteljskega. Učiteljsku je le čestitati nad tako lepo vzpizoritvijo. Da znao Barjani ceniti in spoštovati šolo potrjuje to dejstvo, da je šolska soba bila nabito polna in se je morala domača veselica na splošno željo 26. decembra spet pri nabito polni šolski sobi ponoviti. Tudi stare ženske so poslušale in se radovale nad lepoto ki jim jo nudi nepokvarjeni mladi barjanski svet.

— **po Srednja Bistrica (Prekmurje).** Šolska mladina v Srednji Bistrici je priredila dne 17. 12. 1922. šolsko predstavo. Krasno je uspela dvodejanka »Snežulčica«. Z največjim zanimanjem je sledilo občinstvo poteku igrice. Posebno so ugajali srčkani palčki v njih temnordečih opravih. Globok vtis so napravile izvrstno podane deklamacije. Najbolj uspela je bila »Slovenska govornica«. Bučen smeh so izvali debeli kuhar, črni dimnikar ter suhi mlinar. Deklamatorji so rešili svoje vloge prav častno. Zasluga gre tov. g. Mimi Vodopivec, da je igrice tako dobro uspela je zasluga tov. g. Elvire Dolinarjeve. — V srce segajoče pesmi so se globoko vtisnile v dušo našega vrlega, vedno bolj se zavedačega ljudstva. Pesmi: »Slovenec, Srb, Hrvat«. »Naprej zastave Slave«. »Slovenec sem«. »Popotnikova pesem« ter »Bože pravde«, so bile izvajane pod spretnim vodstvom tov. g. Viljoja Kotnika brezhibno. Prireditelj je imela značaj: slavlja rojstnega dne Nj. Vel. kralja Aleksandra. Ob sklepu je g. Kotnik pojasnil pomen šolskih prireditev, ter podal občinstvu sliko našega kralja, ki je praznoval svoj rojstni dan. Burni »Živijo« klici so bili odgovor njegovemu navdušenemu govoru. Tovariši! Le tako naprej. Lepo uspela prireditelj naj Vam bo najboljše plačilo za vaš trud.

Ljudska predavanja

— **pp Ljudsko vseučilišče v Celju** je imelo v preteklem šolskem letu 30 lepih in zelo dobro obiskanih predavanj, katera so bila večinoma ponatistvena v lok. časopisu »Novi Dobi« ter v ličnih brošurkah. Predavali so razni profesorji in nekaterih zdravnikov ter uradnikov tudi člani našega stanu, kakor ravnatelj meščanske šole g. Beno Serajnik »vzbujanje električnih sil« ter »o življenju rastlin«, nadzornik g. Ljudevit Černeč »o pomenu otroških iger« I predavanje in pa nadučitelj mestne deške osnovne šole celjske g. Joško Bizjak »potovanje po nebu« v dveh predavanjih. V tekočem šolskem letu se vrše zopet redna predavanja in razni teh bodo še tečaj iz srbohrvaščine, knjigovodstva in trgovskega računstva, slovenščine fizike in kemije. Novi odbor ljudskega vseučilišča je sledeči: Predsednik: vladni svetnik gimn. ravnatelj Em. Lilek, podpredsednik: nadučitelj Joško Bizjak tajnica: strokovna učiteljica Ivanka Zupančičeva, knjižničar: gimn. profesor dr. Nik. Omersa itd. Kakor se vidi, je naš stan tudi v tem prevažnem kulturnem delu prav lepo zastopan in tako je prav!

— **po Šol. vodstvo v Bukovčici** je priredilo v nedeljo 24. 12. po maši, II. predavanje. Predaval je učit. Orel. Tema je bila: **Slovanstvo v razmahu.**

Naša gospodarska organizacija.

— **g. Darila** »Učiteljskemu konviktu« v Ljubljani. 7% obveznice državnega investicijskega posojila (s kuponi od meseca septembra 1922 dalje): Jelisava Vavrova, učiteljica v Zagrebu, 1 a 100 Din; Vera Mohoričeva, učiteljica v Smarju pod Ljubljano, 2 a 100 Din; skupaj 3 obveznice a 100 Din in prej izkazanih 59 obveznic a 100 Din — 6200 Din. Srčna hvala!

— **g. Kot novoletno darilo** »Učiteljskemu domu v Mariboru« so podarili obveznice 7% drž. posojila (s kuponi od sept. 1922. dalje): Jankovič Peter, nadučitelj; Jankovič Mira, učiteljica; Siničar Julijan, učit.; Relec Franjo, učit.; Špes Marija, otr. vrtn., vsi v Vojniku, vsak 1 a 100 Din — 500 Din; Cveto Franjo, nadučitelj, Vučjas 1 a 100 Din; Golež Franjo, naduč.; Peterca Marija,

učit.; Roškar Elizabeta, učit., vsi v Vitanju, vsak 1 a 100 Din — 300 Din; Kožuh Vilma, učit., Hoče 2 a 100 Din — 200 Din; Zencovič Ema, učit., Trbovlje 1 a 100 Din (s kuponi od marca 1923 dalje), skupaj 12 obveznic a 100 Din — 1200 Din, zadnji izkazanih 5800 Din, doslej torej 7000 Din. Iskrena hvala! Tovariši in tovarišice, darujte obveznice, da bode kmalu prvi desetisočak poln! — **Namestu cvetja** na grob umrlemu tovarišu J. Kavčiču iz Remšnika je darovalo učit. društvo za marenberški okraj »Učit. domu« 100 Din. Hvala! — **Za Neratov temeljni kamen** UD v Mariboru je poslalo učiteljsko ošn. šole v Ormožu 40 Din, učiteljsko ošn. šole pri Sv. Miklavžu pri Ormožu 50 Din. Hvala! — **Članarina** »UD v Mariboru« za l. 1922: Učiteljsko društvo za marenberški okraj (26 članov) 260 Din, Amalija Vobičeva, naduč. v Mariboru 10 Din, skupaj 270 Din.

— **g. Članarina in darila za učiteljski konvik.** Tiskarna »Sava« v Kranju Din 500; Hranilnica in posojilnica »Učiteljskega konvikta« v Ljubljani Din 250; tov. Grmek Anton iz Krašnje Din 5, tov. Likozar Anton iz Ljubljane, Din 3. — Hvala!

— **g. Enomesna plača za učiteljski konvik.** Na zadnjem izrednem občnem zboru, ki je bil dne 28. decembra 1922, je bil soglasno sprejet predlog, pozvati učiteljsko, da daruje vsak učitelj in vsaka učiteljica v teku enega, dveh ali treh let, torej v obdobjih, enomesno plačo za učiteljski konvik. Drugega izhoda ni, če hočemo priti čim prej do zgradbe konvikta. Stvar je zelo nujna, zato moramo seči po samopomoči ter biti do skrajnosti požrtvovalni na korist požežskemu učiteljsku, ki žrtvuje svojo srčno kri za vzgojo otrok ter strada, hira in umira pod pezo neznosne draginje za vzgojo svojih otrok. Zato pa, prijatelji in prijateljice, tovarišice in tovariši, odprite srca, odprite žepce ter položite vsaka in vsak svojo enomesno plačo na žrtvenik za vzgojo učiteljske dece. Dvakrat da, kdor hitro da. Prvi se je odzval naš vrli tovariš Fran Ljuznar s Primskovega, ki je na račun enomesne plače daroval Din 250. Za njim se je priključilo učiteljsko I. mestne deške osnovne šole v Ljubljani, ki se je zavezalo prispevati mesečno na račun enomesne plače po 10 Din. Za mesec januar so plačali: Friderik Repovž 10 Din, Fran Trost 10 Din, Fran Grum 10 Din, Jos. Ambrožič 10 Din, katehet Valentin Tomc 10 Din, katehet Pavel Žalc 10 Din, Alojzij Bolhar 10 Din, Ivan Malnarčič 10 Din, Mila Rapetova 10 Din, Pavel Plesničar 10 Din in Jakob Dimnik 10 Din. Tov. Alojzij Marok je daroval 7% obveznic dr. posojila za 100 Din. — Bog plači! Živel darovalec in naslednik! — Blagajnik.

Nove knjige in druge publikacije.

— **kpl. Kratak osvrt na raspravo gosp. J. Radovanoviča** »Unifikacija in reforma osnovne nastave osobitim obzirom na naobrazbo učitelja. Napisao: Josip Lokas, upravitelj grad. škole, Veliki Bečkerek. (Banat). Cena 4 Din.

— **kpl. M. U. Dr. Karol Pečnik: »Jetika«.** Založništvo Goricki & Leskovšek, Celje. Cena broš 14 Din, po pošti 15 Din.

— **kpl. Veljaki Jugoslavije. Družinska igra.** Založila »Umetniška Propaganda« v Ljubljani, Sodna ulica št. 5. Glej oceno!

— **kpl. Knjižnica praktične pedagogije.** Rodovi vjezbenaica zagrebačke Vis. Ped. Škole. Izdaje dr. Jure Turčič, prof. prakt. pedagogije. »Metodika škole radas«. Naroča se: Uprava Knjižnice praktične pedagogije, Zagreb. Tvor. nička 10. Cena 23 Din s pošto.

— **kpl. Tiskovna zadruga v Ljubljani.** V založbi Tiskovne zadruge je ravnokar izšla knjiga **Fr. Milčinski: Zgodbe kraljeviča Marka.** Strani 100. Cena vezani knjigi 15 Din, po pošti 1.50 Din več.

— **kpl. Naša Otadžbina,** list za opisivanje Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca. Izhaja mesečno. Prinaša najaktualnejše opise vse naše države in slike iz vseh krajev naše države na najfinijem satiniranem papiru. Ker so slike posamezno v listu, se iz njih napravi lahko krasen album slik vseh naših krajev in znamenitosti v državi, šole pa te slike lahko uporabljajo za zemljepisni pouk. Cena lista je za celo leto 36 Din. Lastnik in urednik lista je prof. Dušan Jakšić, Karlovac, Rakovačka ul. 27. II. kat. kjer se list tudi naroča.

— **kpl. Sem Benelli: Okrutna šala.** (Cena della heffle). Poslovenil Alojzij Gradnik, Ljubljana 1922. Natisnila in založila Učiteljska tiskarna v Ljubljani. Str. 153, cena 22 Din.

— **kpl. Celoletna naročnina za »Ljubljanski Zvon«** znaša 90 Din, polletna 45 in četrtletna 22 in pol Din. V izrednih slučajih se proti pritrditvi upravnitva plačuje lahko tudi v mesečnih obrokih. Uredništvo in upravnitvo »Ljubljanskega Zvona« v Ljubljani. Prešernova ulica 54.

— **kpl. Zgodovina za meščanske šole.** I. del, stari in srednji vek. II. del, novi vek. Spisal Josip Brinar, ravn. mešč. š. v Celju. Založila Jugoslovanska knjigarna. Cena vsakemu delu vezana 18 Din.

Književnost in umetnost

— **k. Fr. Milčinski: Zgodbe kraljeviča Marka.** V Ljubljani 1923. Str. 100. V slovenski mladinski književnosti ni knjig, ki bi bile tako priljubljene, kot so Tolovaj Mataj ali Priljice, ki jih je spisal Milčinski. Sedaj nam je vnovič obogatil našo mladinsko literaturo z Zgodbami kraljeviča Marka, v katerih nam je na njemu lastno segavostjo in živahnosti podaja 19 pripovedk o Kraljeviču Marku. Knjigo je okrasil S. Santel. Priporočamo jo prav tople, zlasti za naše šolske in ljudske knjižnice.

— **k. Naša Otadžbina,** list za opisivanje Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca, je v pret. letu prinesla sledeče slike: Zima v Srijemu, Č. Kušević. Inje kod — 17°, Č. Kušević. Klisura Strogir, J. Poljak. Turska vrata na Dundović-kost, J. Poljak. Veliki Alan, J. Poljak. Vodopad Ripalje, St. Korunović. Proščansko jezero i Ciglinovac, Č. Kušević. Samoborski Ostrc, J. Poljak. Na vrelu Prače, Fer. Savez. Pod Ozren planinom, Č. Kušević. Pogled na Rtanj, Luka Baroš. Kraj Novoga, J. Poljak. Dvorac u Topčideru, Č. Kušević. Iz Topčidera u Beograd, Č. Kušević. Na stanu u proljeće, Č. Kušević. Hrvatice iz okolice Karlovca, (2 slike) H. Brauner. Soko grad, Fer. Savez. Državni grb u markama, I. Gurski. Po dolenskem krasu, (2 sl.) J. Tomc. Nj. V. Kralj Aleksandar I. Nj. V. Kraljica Marija, Njihova Vel. Kralj Aleksandar I. i Kraljica Marija. Bled, Kraljevski dvorac Suvorov. Karlovac: Restauracija u Parku, Č. Kušević. Karlovac: Kupalište na Korani.

Karlovac: Na obali Korane. Karlovac: Mlin na čigre i slap. Vintgar kraj Bleda. Iz kraljevskih svatova: Sokolska piramida. Topusko: Ostaci cisterce, crkve: Partija iz Opatovine; Glavna ulica; Restauracija; Crkvene kupke; Civilno svratište: Opatovina, Č. Kušević. Karlovac: Pogled sa Korane, Č. Kušević. Dositije Obradović. Aleksa Santić. Crkva Gračanica na Kosovu. Jovan Dučić. Vojvoda Putnik. Prelaz preko Alban-skih Alpa.

— **k. Naša Otadžbina,** list za opisivanje Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca, je prinesla v novem letniku (1922) sledeče razprave: Vojislav J. Ilić mladi: Otadžbina (pesma). P. Muždeka: Putovanje i svijest o nar. jedinstvu. Dr. M. Senoa: Od Stona do Gospe na Jezeru. Josip Poljak: Veliki Alan. Ferijalni Savez. V. Bernacki-kovski: Moje prvo ferij. putovanje. Podlistak. Iz uredništva. St. P. Korunović: Okolina Soko Banje. Dr. Fran Šuklje: Iz Samobora na Pliješevicu. C. F.: Slovenski Narod. J. C.: Kolonija Fer. Sav. na vrelu Prače. T. D. Hirc: Sa našega mora i primorja. M. Radeka: Neujedinenom Otadžbini. I. Dr. M. J. B.: Na selo, omladino! J. Tomc: Po dolenskem krasu. D. Jakšić: Kraljevski svatovi. D. Jakšić: Na hladnoj Korani. D. Jakšić: Topusko. Dr. Poljagan: Boka Kotorska. M. Belobrk: Valjevo. VI. Lapajne: Pozdravni govor.

— **k. Sem Benelli: Okrutna šala.** Sem Benelli je eden prvih pesnikov moderne Italije. Pri nas je bil doslej najbolj poznan po svoji prekrasni zalogiri »Ljubzen treh kraljev«, ki so jo igrali pred leti z velikim uspehom tudi na ljubljanskem odru. Znani naš pesnik in prevajalec dr. Alojzij Gradnik je storil gotovo prav zasluženo dejanje, da nam je prevedel sedaj še zgoraj navedeno sem Benellijevo delo, ki je eno njegovih najboljših. Prevod je lep in gladek, založništvo je pa preskrbelo za elegantno zunanjo opremo; zato delo, ki ga bodo igrali baje še letos tudi na ljubljanskem odru, prav tople priporočamo.

— **k. »Ljubljanski Zvon« v letu 1923.** »Ljubljanski Zvon« stopa v 43. leto. Ob tej priliki prosimo vse svoje prijatelje in sodelavce, da ostanejo listu zvesti tudi nadalje ter mu stoji ob strani z gmotno in duševno pomočjo. V svoj krog pa vabimo tudi druge, vse, ki umejo ceniti pomen lepe knjige. Res, da so prilike po vsem svetu iz dneva v dan težje in neznosnejše in to v polni meri — duševno in telesno — občutijo i pisatelji i čitajoče občinstvo. Doba, v kateri živimo, ni naklonjena Muzam. Vsi sloji sodobne družbe se udajajo nekemu brezupnemu materijalizmu, od katerega edinega pričakujejo rešitve in obnovitve sveta. Odtod brezobzirno in naravnost blazno hlastanje in kopčenje materijalnih dobrin, omalovaževanje vsakršnega duševnega dela, zanikanje etičnih dolžnosti in nalog, ki jih ima vsak posameznik in vse človeštvo. — »Ljubljanski Zvon« se v tej kaotični zmedji razkrajajoče se dobe bolj kot kdaj zaveda dolžnosti, ki jih ima napram slovenskemu narodu, da namreč zbira, zove in kliče vse tiste, ki jih ni okužil strupeni, duha zanikajoči dih časa in ki s trmasto nepogljivostjo verujejo v svetlejšo bodočnost, v človeka in v njega poslanstvo na zemlji. — Vivos voco! — Zakaj krog, ki piše in čita »Ljubljanski Zvon«, se zaveda, da je obnova človeške družbe in vsakega posameznika nemogoča brez notranjega prerodenja človekovega. Prispevati po svojih močeh k novi zgradbi bodočega človeštva, k notranjemu prerodenju naroda, je dandanašnji eden izmed poglavitnih ciljev vsake resne literarno-umetniške revije. — Oprt ob bogata izkustva svojih prednikov — Levca, Levstika, Jurčiča, Stritarja, Kersnika, Gregorčiča, Mencingerja, Tavčarja, Aškercer ter še mnogih in premmogih drugih — ostane »Ljubljanski Zvon« zvest svojim preizkušenim tradicijam, umetniško oblikujoč v psihološkem pogledu prezanimivo, sodobnost, a črpa joč obenem iz bogate zakladnice preteklosti, iščeč in utirajoč nova pota, zmeraj zaupno zroč v bodočnost. — V tem pa je tudi obsežen glavni program novega letnika. Smer listu ostane neizpremenjena. V kolikor se uredništvu v letošnjem letniku radi prepričlega prostora ni posrečilo izpolniti vseh danih obljub, se zgodi to v novem letniku. Krog sotrudnikov se je znatno razširil in pomnožil deloma s starejšimi, deloma z mladimi močmi. Uredništvo ima na razpolago dovolj gradiva in bo mudilo občinstvu samo umetniško najvrednejše in najizbranejše. — Izmed prispevkov, ki so bili uredništvu deloma že vpisani, deloma pa so mu obliubljeni, naj omenimo tu samo nekatere. V dramskem delu bo poleg drugih zastopan Oton Zupančič, dalje dr. Ivan Pregelj z zanimivo svetopisemsko dramo »Greh kralja Davida«, Rado Murnik z veseloigro »Lepa Primorka«, Proza bo zastopana po Miranu Jarcu z njegovo veleinteresantno, napeto novelo »Črni čarodeji«, po Mariji Kmetovi z realistično pisanim romanom »V metežu«, ki si bo osvojil zlasti ženski svet, ter še po mnogih drugih. Esejistični del bo nadvse aktualen: O. Zupančič bo pisal o principi prevajanja, dr. Prijatelj poda serijo portretov iz najnovejšega poljskega slovstva, dr. Glonar načne vprašanje slovenske lepe knjige, dr. J. Kelemina objavi svoj daljši esej »Umetnik kot borec«. Že iz teh podatkov je razvidno, da bo tudi v bodoče »Ljubljanski Zvon« ne samo najstarejša, marveč tudi najboljša slovenska revija. To bo dokazala takoj prva številka novega letnika.

— **k. Zgodovina za meščanske šole.** I. del: Stari in srednji vek. II. del: Novi vek. Spisal Josip Brinar, ravnatelj meščanske šole v Celju. — Ravnatelj Brinar se je lotil z vso vne-mo spisovanja šolskih knjig. Za svojimi štirimi Citankami je izdal v zadnjem času novo Zgodovino za meščanske šole in sicer v dveh delih, katerih vsaki tvori zase lep in precej obširen knjigo. V prvi obravnava pisatelj stvarino starega in srednjega veka, v drugi knjigi razpravlja o dogodkih novega veka notri do današnjih dni. Treba naglasiti, da pomenita obe knjigi velik korak — v razvoju pouka na naših meščanskih šolah. In kar daje knjigama posebno vrednoto, je to, da obdeluje pisatelj zgodovino slovanskih narodov v vse podrobnosti, dočim navaja od zgodovine drugih narodov srednjega in novega veka le toliko, kolikor je nujno potrebno, da ve in zna o njih učenec meščanske šole. — Z vso ljubeznijo so obdelana poglavja o postanku hrvaške in srbske države, ravnatoko »hrvatski kralji«, »Srbija na višku moči«, nakar sledi doba popadanja jugoslovanskih držav vobče in končno doba robstva Jugoslovancov. Vsa navedena poglavja so obdelana tako mojstrsko, da se moramo kar čuditi, da je mogel pisatelj na tako malem prostoru toliko dragocenega gradiva nanizati. Bil je pač zadnji čas, da je izginila iz naših šolskih knjig vsa nemška in druga tuja navlača. Naj zajema odslej naša mladina, ki smo jo morali pred razsulo podonavske monarhije pitati povečini z imeni neslovanskega duha, zgle-